

สถานการณ์ปัญหาและปัจจัยสาเหตุการจมน้ำของเด็กนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา

กรณีรอดชีวิต ในเขตภาคใต้ตอนล่าง

รวดี พุทธิรัตน์ วทบ.สาธารณสุขศาสตร์

*สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑๒ สงขลา

การจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตสำคัญของเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี แต่ละปีมีเด็กจมน้ำเสียชีวิตประมาณ ๑,๕๐๐ คน เฉลี่ย ๔ คนต่อวัน โดยนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยง ข้อมูลที่มีการรวบรวมในระบบรายงาน และข้อมูลการสอบสวนการจมน้ำ ล้วนเป็นข้อมูลจากผู้พบเห็นเหตุการณ์ แต่ข้อมูลของผู้รอดชีวิตจากการจมน้ำยังไม่มีมีการรวบรวม ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาได้ จึงได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและปัจจัยที่เป็นสาเหตุการจมน้ำของเด็กนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษากรณีรอดชีวิต ในเขตภาคใต้ตอนล่าง เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ศึกษาข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม ๒๕๕๘ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนที่รอดชีวิตจากการจมน้ำในเขตภาคใต้ตอนล่าง โดยสุ่มตัวอย่าง อย่างง่ายโรงเรียน ในอำเภอเมือง และอำเภอรอบนอกที่มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตระหว่างปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖ อำเภอละ ๒ โรงเรียน และสัมภาษณ์เด็กนักเรียน ๑๕ คนต่ออำเภอ รวมกลุ่มตัวอย่าง ๒๑๐ คนใน ๒๘ โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ ๔๒.๘๖ เพศหญิงร้อยละ ๕๗.๑๔ อายุ ๖-๑๔ ปี อายุเฉลี่ย ๑๐.๘๒ ปี เด็กส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๖.๑๙) จมน้ำช่วงปิดภาคเรียน เวลาที่จมน้ำส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๗.๖๒) เป็นช่วงบ่าย ๑๒.๐๐-๑๗.๕๙ น. โดยแหล่งน้ำที่เด็กเล่นร้อยละ ๘๐ เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการจมน้ำมี ๒ ปัจจัย คือ ๑) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ด้านตัวเด็ก และ ด้านผู้ปกครอง ด้านตัวเด็ก พบว่า เด็กว่ายน้ำไม่เป็น ร้อยละ ๖๙.๐๔ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๘.๖๒) รอดชีวิตได้เพราะมีเพื่อนหรือผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงช่วยเหลือขึ้นมา เมื่อเด็กไปที่แหล่งน้ำ พบว่า ร้อยละ ๖๑.๔๓ จะลงเล่นน้ำโดยไม่ได้นัดใจความเป็นอันตรายของสภาพน้ำ เช่น น้ำลึก น้ำเชี่ยว คลื่นแรง น้ำขุ่น เป็นต้น เด็กมีพฤติกรรมการเล่นน้ำที่ไม่ปลอดภัย ร้อยละ ๑๑.๙๐ เช่น โยนหรือลากเพื่อนลงที่ลึก กัดหัวเพื่อน เล่นน้ำเป็นเวลานานจนเหนื่อยหมดแรง เป็นต้น ด้านผู้ปกครอง พบว่า ร้อยละ ๕๓.๘๑ ไม่ได้ดูแลเด็กใกล้ชิด ปล่อยให้เด็กเล่นน้ำตามลำพังหรือเล่นกับเพื่อน ๒) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเข้าถึงแหล่งน้ำ เช่น ที่ตั้งแหล่งน้ำ ระยะทางจากบ้านถึงแหล่งน้ำ และการจัดการความปลอดภัยที่แหล่งน้ำ พบว่า แหล่งน้ำส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๖.๖๗) เป็นแหล่งน้ำในชุมชน เด็กเข้าถึงได้ง่าย ระยะทางระหว่างบ้านถึงแหล่งน้ำไม่เกิน ๑ กิโลเมตร และแหล่งน้ำส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๑.๙๐) ไม่มีการจัดการแหล่งน้ำให้มีความปลอดภัย เช่น ไม่มีการล้อมรั้ว ไม่มีป้ายเตือนอันตราย และไม่มีอุปกรณ์ลอยน้ำไว้บริเวณแหล่งน้ำเพื่อช่วยเหลือหากเด็กจมน้ำ จะเห็นได้ว่าเด็กเกินครึ่งหนึ่งว่ายน้ำไม่เป็น แต่ในชุมชนมีแหล่งน้ำที่อยู่ใกล้ตัวเด็กซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีการจัดการแหล่งน้ำให้มีความปลอดภัย เด็กจึงมีโอกาสเข้าถึงแหล่งน้ำได้ง่าย เมื่อไปถึงแหล่งน้ำเด็กก็ไม่ได้คำนึงถึงสภาพน้ำว่าปลอดภัยหรือไม่ อีกทั้งมีพฤติกรรมการเล่นน้ำที่ไม่ปลอดภัยด้วย ดังนั้นการแก้ไขปัญหาควรเริ่มจากการประชาสัมพันธ์สร้างความตระหนักในชุมชนและให้ชุมชนช่วยกันป้องกันลูกหลานเข้าถึงบริเวณจุดเสี่ยงของแหล่งน้ำ เช่น ทำรั้ว ปลูกต้นไม้เป็นแนวกันบนฝั่งบริเวณน้ำลึก ทำทุ่นบอกแนวเขตความลึก ป้ายเตือน เป็นต้น และจัดเตรียมอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำไว้บริเวณแหล่งน้ำในชุมชน ที่เด็กไปเล่นเป็นประจำ ที่สำคัญต้องเพิ่มทักษะการว่ายน้ำ เพื่อเอาชีวิตรอดและการประเมินความเสี่ยงของแหล่งน้ำแก่เด็ก การต่อยอดงานในครั้งต่อไปควรดำเนินการเชิงปฏิบัติการในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน